

D A N I C A.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XIII.

V Ljubljani 15. sušca 1860.

List 6.

ANDREJ

po Božjim usmiljenji in po milosti svetiga apostolskiga Sedeža vikši škof Goriški, dohtar svetiga pisma itd.

častitimu duhovstvu in vernim Goriške škofije pozdravljenje in blagoslov od Gospoda našiga Jezusa Kristusa.

Hitro preteka čas, in življenje je kratko; tavžent let pri Gospodu je kakor en dan. Vse vode tečejo v morje, in mi popotniki te zemlje gremo proti večnosti. Sojeno je, de mora vsak človek umreti. In kadar napoči tisti veliki dan, kadar bo Edinorojeni Sin Božji prišel sodit žive in mertve, takrat prejde svet in vse njegovo veselje; takrat se odprejo vrata večnosti, skoz ktere bomo vsi ali v večno veselje, ali pa v večno terpljenje, kakor si bomo s svojimi deli zaslužili.

Pa jojmene! kako silno malo jih je med kristjani, kateri bi to resnico prav premislili! Kako malo jih je, kateri resnobno mislijo na cilj in konec svojiga življenja! Kako malo jih je, kateri spoznajo in si k sercu vzamejo, de je treba za večnost skerbeti in živeti! — Veliko jih pa je takih, kateri so kakor tisti bogatin v evangeliju, de skerbé le, kako bi polnili svoje hrame, in prav dobro, brez vsiga truda in brez vse skerbi živeli; nespametni! ki ne pomislijo, de zamore Bog vsako uro jih iz tega sveta pred svoj sodnji stol poklicati.

Zato toži prerok, de je vsa zemlja popolnoma končana, ker ga ni človeka, de bi premislil v svojim sercu. Zato se joče Kristus čez Jeruzalem, in objokuje pogubo toliko duš. Zato govori Edinorojeni Sin Božji presunjen od nezmerne žalosti: „Široke so vrata, in prostorna je pot, ktera pelje v pogubljenje, in veliko jih je, kateri po nji hodijo. Ozke so vrata, in tesna je pot, ktera pelje v življenje, in malo jih je, kateri jo najdejo. Veliko je poklicanih, in le malo izvoljenih.“

Ker sim verhovni pastir te škofije, vzdignem tudi jaz svoj glas, in ljube ovčice z besedami modriga Siraha ogovorim: Usmilite se svoje duše, de Bogu dopadeš. Res, usmilite se svojih duš, de Bogu dopadete, in de se zveličate. Zakaj zopet so prišli dnevi zveličanja, dnevi tihiga žalovanja čez naše grehe, kjer je treba, po besedah preroka Joela, se spreobrniti in „s postam, z jokam in z zdihovanjem se k Gospodu našimu Bogu preobrniti“ in za zveličanje duše si prizadevati z resničnim poboljšanjem serca in življenja. Skerb za našo dušo je naše prvo in nar imenitniš opravilo, je naša prva skerb.

In zares, preljubeznjivi! na tem svetu nimamo nobeniga večiga opravila, kakor je zveličanje naše neumerjoče duše. Bog hoče, pravi apostel, de bi vsi k spoznanju resnice prišli, in de bi bili vsi ljudje zveličani. Zveličanje

naše duše je tedaj edini cilj in konec našiga življenja, samo za to nam je dal Bog telo in dušo. Zakaj „čemú je človek?“ vpraša modri Salomon, ter odgovori: „Zato de se Boga boji, in njegove zapovedi derži“ ter si tako zagotovi svoje zveličanje. „Bodi si kar koli hočeš, pravi sveti Ambrož, bodi si kteriga stanú koli, le misli na se. Na se, pravim, in ne na svoj denar, ne na svoje premoženje; na se, in ne na svoje veselice; na se — na svojo dušo misli, na ta dragi talent, ki ti ga je Bog izročil.“

In potem, čemú je Jezus Kristus na svet prišel, čemú je terpel? O preljubeznjivi! le zavoljo zveličanja naših neumerjočih duš. Zakaj On sam takole govori: „Sin človekov je prišel iskat in zveličat, kar je bilo zgubljeniga.“ ino „Bog je dal svojiga Sinú, zato de kdor vanj veruje, se ne pogubi, temuč ima večno življenje.“ Ko je tedaj Sin Božji iz nebes prišel in se včlovečil, ko je med ljudmi v vboštvu, v ponižanji, v zaničvanji in preganjanji živel in se trudil, in ko je konec treh trudapolnih let hudo terpljenje, zaničevanje in strašne muke prestal in na križu umerl: se vse to ni godilo za to, de bi nas obogatil, ali nam pripravil mehkužno življenje, in vse veselje in sladkosti tega sveta. Ne preljubeznjivi! Sin Božji je iz nebes prišel, je terpel in umerl samo za to, de bi nas zveličal. In mi ali ne bomo torej nar bolj skerbeli za to edino opravilo, za zveličanje naše duše, za ktero je Bog sam tolikanj terpel, ki je naš edini cilj in konec, in ki je bil edini poklic Sinú Božjiga?

Pa tudi edina skerb za naše dušno zveličanje nam zamore dati pravo zadovoljstvo. To je, preljubeznjivi! nov spodbodek, de se s posebno skerbjo poprimemo tega opravila. Našiga serca ne more nasititi nobena minljiva stvar. Kratkočasi, razveseljevanja, in veselje ne napolnjujo našiga serca; dostikrat je naša duša po vsakim razveseljevanji nekako prazna in nezadovoljna, ali pa se clo vest človeka grize, kadar je veselica bila pregresna. Kadar pa človek spozna, kako imenitno de je za dušo skerbeti, ter posvetni šum za nekaj časa zapusti, se v tiho samoto poda, in tu vpricho Boga na svoje grehe misli in spozna, kako malo premore sam brez Boga; kadar potem iz celiga serca milost od Boga prosi in usmiljenje, ter čuti, de mu je Bog milostliv in de mu potrebne pomoči deli; kadar se potem na perutih vere gor v tiste višave povzdigne, kjer ni več ne zdihljeja ne joka; kadar ga ljubezin Božja povzdigne do živiga zaupanja večniga življenja: — oh, ali se najde kje tako posvetno veselje, ktero bi se dalo temu primeriti? In to velja ne le samo od tistih ur, ko človek večne resnice preišljuje in moli, to velja tudi od opravil vsakdanjiga življenja. Zakaj če oživlja našo dušo skerb za naše zveličanje, ima vse, kar je okoli nas, kar se nas tiče, resen in imeniten pomen. Dolžnosti našiga stanú so potem imenitno delo, za ktero bomo veliko plačilo dobili, kadar pride večer našiga življenja. Skušnjave, s kterimi se moramo mnogokrat terdo bojevati, nam donesejo častito zmago. Terp-

ljenje, bolečine, zatajevanja, ki našo dušo večkrat težé, so setev, ki nam obljubi veselo žetev, „ktere nobeno oko ni vidilo, nobeno uho ni slišalo, in serce nobeniga človeka ni občutilo.“ zakaj „terpljenje sedanjiga časa se ne da primeriti prihodnji časti, ktera bo nad nami razodeta.“ Tako je tedaj edina skerba za zveličanje, ktera zamore v tem življenju našimu sercu dati pravi mir in pravo zadovoljstvo.

(Konec nasledva.)

Prijazni napis

kneza škofa lavantinskiga do vsih katoliških gostivnikov (oštirjev, birtov) svoje škofije.

(Poslovenjeno.)

Napred srečo in blagoslov!

Prepoštovani gospodje gostniki, in gostnice!

Ne zamirite svojimu višjemu pastirju, de Vas s pričujočim dopisam mirno in prijazno obišem! Moja ljubezen do Vašiga opravila me sili k temu posebnimu pisanju. Moč Vašiga opravila do blagra in gorjé-ga človeške družbe me zavezuje, Vam pisano povedati, kar mi je tolikanj pri sercu: napred od spolnovanja postne zapovedi po gostivnicah (oštarijah, litožih), ker se bojim, de v gostih opravilih le prelahko pozabite, kako se mora post po gostivnicah spolnovati. (Nasledva postna uredba za lavantinsko, škofijo.)

V očitni gostivnici je veliko težej postno zapoved spolnovati kot po osebnih hišah, pa tudi tolikanj bolj zaslužljivo. V gostivnico prihajajo ljudje, ki niso katoliške vere, tudi vojaki in bolehní ljudje, ki so od svojih duhovskih višjih posta odvezani, ali niso zavezani postniga jesti. Vsim takim in enakim gostam dajte v Božjim imenu tudi o postnih dnevih mesnih jedi, ako jih velevalo. Za Vas in Vaše zdrave domače naj bodo postne jedi pripravljene vse postne dni, ki niso prilajšavni (dispenzni) dnevi, tako de tudi ptuj gost, ki želi postnih jedi, pri Vas svoj delež dobi. Ako kdo velevala še drugih postnih jedi, naj poterpi, de se mu pripravijo.

Ako pride gost ob postnim času k Vam v gostivnico, vprašajte ga prijazno, kaj de želi jesti. Če gost naravnost velevala mesnih jedi, in če Vi nimate vzroka dvomiti, de je kakor katoličan na post pozabil, mu utegnute dati mesnih jedi brez pomislika, ker Vam ne gre, ptujiga gosta po njegoví veri opraševati. Ako velevala pa tuji gost postnih jedi, bodite s posebno priljudnostjo pripravljeni, mu s postnimi jedmi postreči, in tudi napraviti, kar hiša premore. Bog ne daj pa, de bi se v katoliški gostilnici ob postnim dnevu reklo: Nimamo postnih jedi, in še veliko manj: Ne pripravljamo postnih jedi; to bi bilo toliko, kakor svojo katoliško vero v djanji zatajiti. „Kdor me pa pred ljudmi taji,“ govori naš Gospod, „ga bom tudi Jest pred svojim nebeškim Očetam zatajil.“

Nikoli ne terpite v svoji pošteni gostilnici, de bi kdo post zaničeval, ali tiste goste zasramoval, ki post vestno spolnujejo. Kdor občutne vesti svojiga bližnjiga ne spoštuje, ni pošteni človek, in prederzin zaničevavec sv. vere se šteje k ljudski sodergí, kteriga se je bati in ga je treba odpraviti zato, ker se Bogá ne boji. Skušajte po pameti govorjenje na kaj drugiga zavrniti; ako pa ne pomaga, prosite tako brezbožniga gosta, de naj k Vam ne hodi. Bogá se je treba bolj bati, kakor pa ljudi.

So tudi gosti, kteri o postnih dneh zato hodijo v gostilnice, ker si njih vestna gospodinja v greh šteje, ob taci dnevih mesne jedi dajati. Takim gostam dajte na lepo vižo razumeti, de jim Vaša gostilnica ne smé biti hiša greha. Ako Vas bodo zavoljo tega s hudimi besedami pitali, pokážite jim pričujoče postno pismo, in verzite zadolženje na Vašiga škofa. Rad vse zadolženje nosim, de se le v Vaši hiši Bog ne žali.

Nikar nikar se ne bojte, spoštovani moji, s takim

spolnovanjem postne zapovedi, ki je tako oslajšana in zljajšana, svojih navadnih gostov zgubiti, ali škodo terpeti. Angel-varh Vaše postene hiše Vam bo namesti njih boljših gostov dosti pripeljal, in Božji žegen bo Vaši gostarii tck dal. Brez Božjiga žegna tudi pri gostivnicah vse nič ne pomaga.

Lep in imenitin je namen gostivnic (oštarij); one naj so dobrotne naprave keršanske ljubezni, kjer lačne nasitujejo, žejne napajajo, popotnike sprejemajo, tode brez greha in za spodobno plačilo. Gospod bo enkrat ob velikim sodnjim dnevu vse to tako sprejel, kakor bi bili vse to Njemu storili. Gostilniki (birti, oštirji) imajo pred vsimi drugimi stanovi nar lepsi priložnost, si v nebesih častno mesto pripraviti, ako so keršanski gostilniki in ne nejeverni ajdje, ki delajo svoje gostilnice v igravne jame, staniša pijanosti in nečistosti.

Zavoljo ljubezni Jezusa Kristusa prosim vse gostilnike, de naj ta postni list bero — in spoštovane žene, de naj ta postni list hranijo, ter ga v posebnih primérnejih zopet beró, tudi drugim pokažejo in zasramovavcam prav naravnost in očitno povedó Kristusove besede: „Kdor Cerkve ne posluša, ga imej kakor nevernika in očitniga grešnika.“ — „In kdor Cerkve za mater ne spoštuje, tudi Boga ne more Očeta imeti.“ Sv. Ciprijan.

Bog žegnaj Vas in Vaše keršansko opravilo; in ta žegen pridi in ostani vselej nad Vami. Amen.

V Mariboru 1. predpostno nedeljo 1860.

Anton Martin,
knez in škof Lavantinski.

Letno pozdravljenje

bratam in sestram sv. Cirila in Metoda.

Ako se bratu brat vsako leto saj enkrat ne oglasi, lahko misli, de mu je umerl; in če prijatelj prijatla večkrat ne obiše, jima gotova umira stara ljubézen. De se družbanam pobožne bratovšine sv. Cirila in Metoda tudi taka ne zgodi, Vas zopet prijazno obišem, predragi bratje in sestre moje, ter Vas prav lepo pozdravim in se Vam oglasim, naj se ob kratkem pogovorimo, kako se je našej braterni pretoklo leto po sveti godilo.

Perva znamenitnina lanskiga leta je, de je dobila naša pobožna družba sestro v nemških krajih. Svetoželjni škofje Minsterski, Hildeheimski in pa Paderbornski so vtemelili molitevno družbo za poedinovanje odkrušenih od keršanstva, kteri v jutrovih krajih živijo, sosebno pa ločene Ruse, naj bi jih dobri Bog zopet v krilo svete matere katoliške cerkve pripeljal, odcepljene ude s svojo glavo združil, spravil z ljubo materjo ločene otroke, za ktire toliko skerbi in po njih zdihuje, naj bi bil skorej vsih vernih na zemlji en hlev in en pastir, kakor je Kristus sporočil. Za patrone tote pobožne bratovšine na Nemškem so si izvolili svetiga Petra; posebno zaupanje pa tudi postavili v prošnjo Marije Device brez vsega madeža spočete. V šent-Petrovo gredó vsi bratje in sestre slovesno k svetimu Obhajilu, kar se jim tudi za praznik Marije prečistiga spočetja priporoča. Družbani in družbane se verh tega zavežejo, vsaki dan tole molitvico za poedinbo ločenih kristjanov opraviti:

O Gospod Jezus Kristus! ki si pred svojim terpljenjem k svojimu nebeškemu Očetu molil in toliko milo prosil, naj bodo vsi, kteri v tebe verujejo, neprenehama eno, kakor si ti eno s svojim nebeškim Očetam, oglej se dobitljivo na molitvo, ktera tudi mi po tvojim izgledi opravljamo za poedinjenje vsih vernih spoznovavcov tvojiga svetiga Imena.

Dodeli nam, o Gospod, naj de vsi z enim jezikam in z enim sercam poveljučujemo in hvalimo tvoje vse hvale vredno in veličastno Imé, kakor Ime Boga Očeta in svetiga Duha sedaj

vselej in vse večne čase. Tega te prosimo, o Gospod Jezus Kristus! po bogastvi tvojiga neskončniga zasluženja. Amen.

Naj bi se serce za to važno sveto opravilo prav oživljalo, in se svete želje pri vsem vérnem ljudstvu vedno vne-male, molijo po Nemškem vse nedelje in zapovedane praz-nike to molitvico pri očitni službi Božji, kakor za vse po-trebe. Ravno ta bratovska molitvica se v šolah mladini pri-poroča in uči, naj se mladenči in mladenčice privajajo za poedinbo ločenih vérnikov moliti, kajti Bog deco naj rajši usliša.

Ravno ta pobožna družba na Nemškem je pa tudi sklenila, bukvice vredovati in jih pošiljati med odločene ker-šenike, jim prav jasno razvidno pokazati, kako hudo in krivo delajo, de v sveti edinosti s katoličansko cerkvijo ne živijo, temveč se branijo z nami spraviti se. Za potroške te bu-kvedaje vlagajo družbani vsako leto po grošu dobriega dnarja v srebri; kar ni veliko.

V tej družbi se lahko vsakiga mesca popolnoma od-pustki zadobé, ako kdo vsaki dan bodi si doma, ali pa v cerkvi za poedinjenje vsih ločenih kristjanov, za povisanje naše svete cerkve moli, zakramenta svete pokore in pre-svetiga Rešnjiga Telesa vredno prejme, pa v kaki cerkvi, ktero si lahko sam izvoli, to molitvo Gospod Bogu podaru-je. Ti odpustki se zamorejo tudi vérnim dušam v vicah darovati.

Vsaki fajmošter so poverstni vladar te bratovšine po svoji duhovniji, kateri svojimu škofu popisek bratov in sester naznanijo, kateri v to bratovščino stopijo, in tudi njih vložene darila odrajtajo. — Sveti oče papež Pij IX. so Nemcam to bratovščino svetiga Petra 3. maja 1858 poterdili in z ravno tistimi odpustki obdarovali, kakor šest let poprej našo bratovščino sv. Cirila in Metoda, kajti imate obedve eden in ravno tisti namen.

Naj bi stareji sestra mlaji prijazno roko podala, sim se 13. sušca lanskiga leta Miusterskimu škofu v imeni naše bratovšine sv. Cirila in Metoda oglasil. Prav ljubez-njivo so mi na to prečastiti škof Miusterski Juri 28. aprila 1859 odgovorili, rekoč, de jih naša stareji bratovščina pri-serčno veseli, in de nam hočejo marljivo naznanovati, kako se bo bratovščini sv. Petra po Nemškem godilo. Bukve ali časopise v ta namen pisati tako dolgo odlagajo, de se bo pokazalo, koliko bode število dražbanov, in če bode moči se tega pismenskiga dela lotiti.

Mislím in zaupam, de se bote te dve sestri tovaršice v molitvah in v dobrih delih serčno podpérala, ena drugi serce dajale, in potem veliko več izprosile, kakor ena sama. In ker je tudi na Dunaji (v Beči) bratovščina Marije De-vice brez vsega madeža spóčete vtemeljena, kristjanam iz-hodnjih krajev pomagati, hoče nam prelepa obljuba Jezu-sova biti gotova, ki veli: „Resnično, vam povém, de, ako se dva zmed vas zedinita na zemlji, se jima bo, za ktero reč koljprosita, zgodila od mojiga Očeta, kateri je v nebesih. Zakaj kjer sta dva ali kjer so trije zbrani v mojim imeni, tam sim jaz v sredi med njimi.“ (Mat. 18, 19, 20.)

Kar razširjanje naše bratovšine sv. Cirila in Metoda zadeva, so nam prečastiti provikar afrikanških misijonarjev, Matevž Kirchner, nas obiskavši obljubili, de hočejo to našo bratovščino po jutrovnih krajih Palestine in Egipta obuditi, naše braterne spomiuke in molitve v arabskem jeziku v na-tis dati, in med vérne jatrovih krajev deliti, naj se bo od solčniga izhoda do zahoda molilo za poedinjenje odločene cerkve. Tudi v preteklem letu je lepo število novih bratov in sester (nad 1149) se nam pridružilo, kakor smo veselo v Danici brali; tode na tenko njih števila ne vémo, ker nam niso vsi popisniki došli.

Dobri Bog, ki edinost svojih vérnih posebno ljubi in želi, je naše bratovske prošnje tudi preteklo leto prav očitno in lepo uslišal. Več posameznih razkolnikov se je v krilo

naše svete cerkve povernilo. Naj lepsi sad naših molitev se nam pa po pismi iz Solunj naznanuje, kjer sta bila sveta brata Ciril in Metodi rojena. Cela obsega po imeni Avret Hisarski v Bulgarji na Turškem je sklenila, odcepljeno cerkvo starovercev zapustiti, in se podati v materno naročje svete katoliške cerkve, vsih skup nad 30,000 duš. Poslali so po duhovskiga vodja častitljivih bratov Lazaristov v Ca-rigrad, naj pridejo jih v sveto katoličansko cerkev sprejet, in ko so došli v njihovo sosesko, so jih z velikim veseljem sprejeli. Pa lepi izgled tudi druge odločene soseske budi, ki bi rade ravno to storile, ako prvim po sreči izide, kar jim sam večni Bog daj!

Daj pa tudi nam, Oče nebeški, Oče luči in pomoči pravo stanovitnost, de bomo zvesto dopolnovali, kar smo do-briga sklenili, vsaki dan za poedinjenje razkolnikov moliti, pa tudi nagovarjati svojih znancev in prijatlov, naj se z nami v to našo pobožno bratovščino združijo. Veče ko bode naše število, veči bo naše združene molitve moč, za tolikanj obilnejši ubogim oslepljenim gerkam razsvetljenja luč in pomoč; za toliko lepše pa tudi naše veselje in plačilo. Tako se zgódi in tako bodi! Amen.

V Marburzi 1. sušca 1860.

Anton Martin
Lavant. škof.

Kršanski pomen besede „Pust.“

(Le ven žnjim!)

Navadni pomen, ki se sklepa z besedo „Pust,“ je za-res bolj pagansk kakor kristjansk. Pust je namreč bližnji čas pred 40danskim postam, zlasti zadnje tri dni, posvetnim otrokam čas nezmernih veselje in vživanja posvetnih sladnosti; čas norskiga rajanja, vriska in razberzdaniga ve-selja; pa tudi čas zapravljanja premoženja, zdravja in le prevelikrat tudi postenja in nedolžnosti; čas neprenesljive nečimernosti, gizdosti in krinolinske razsopirnosti; čas no-rosti, nespametniga ošemljenja, trebuho-ve službe in brez-številnih grehov. Ta pomen imajo sosebno zadnji trije dnevi, zlasti zadnji dan pred Pepelnico, Pust imenovan, od kte-riga pregovor pravi, de je vsih norcev god. Ravno zato so prvi pratikarji, kdo vé, kdaj? in za njimi vsi ponarejavci v slovensko pratiko postavljali neko norsko in smešno po-dobo, z ošemljenim obrazam, z norsko kapico, ki ima dva roga, kakor bi bili ta dan vsi norški rogovileži privilegirani. V ta pomen cika tudi tista vganjka pratikarjev: Kaj je nar veči laž v pratiki? Odgovor: „Pust,“ ker ta dan nima nič puščobe, ampak le vrisk in veselje. Ko se je bil pred več leti neki turšk poslanec iz kristjanskih dežel v Carjigrad vernil in je domá vprašan bil, kaj de je pri kristjanah so-sebniga in čudniga najdel, je odgovoril: „Nobena reč se mi tako čudna ne zdi, kakor de kristjani ob času svojiga Pusta tri dni norijo, četerti dan pa se s pepelam potresejo in po pepeljenji pamet spet nazaj dobijo.“

Kdo ne vidi, de ima tako norsko in razberzdanó raz-veseljjevanje pustnih dni v nekdanjim paganstvu svojo kore-nino in svoj začetik, in je posnemanje paganskih praznikov „bakanalij“ ktere so pagani v čast malika „Baka“ prav razujzdano obhajali. Malik „Bak“ je bil starim ajdam „bog vina;“ menili so namreč, de jim vino daje, torej so njemu v čast „Bakanalije“ ali Bakove praznike napravili in pa nar pred na Gerškim. Pagani so te praznike tako obhajali, de so bili človeštvu v sramoto in skorej ni moč verjeti, de se človek, umna stvar, zamore tako poživiniti, in v take zmote zajti. Naj pokriva zagrinjalo molččnosti ostudne razujzda-nosti in zopernatorne hudobije, ktere so o tih praznikih po-čenjali. Samo to naj bo rečeno, de so se bolj kot živin-ski požrečnosti in pijanosti vdajali, in se za čast potegovali, kdo bo v tim nar veči junak. Za nar boljšiga častiveca „Bakoviga“ je bil tisti spoznan, kateri je v nalivanji z vi-nam vse druge prekosil. Lahko je misliti, ker je v vinu

nečistost, de je to požrešno vživanje tudi drugih razuzdanosti dosti sabo pripeljalo. De so pa ajdje zamogli svojim strastim tolikanj ložej streči, in vse hudobije brez sramovanja vganjati, so svoje prave obraze s šemami pokrivali, ktere so večidel prave spake človeških podob ali nar ostudniši pošasti vpodobovale.

To je začetik pustnih veselice; iz paganstva so se v kristjanstvo preselile.

Vera Kristusova je staro paganstvo srečno z zemlje pregnala, tempeljne krivih bogov razdjala, njih altarje razrušila, njih podobe s poti spravila; le oznanovana je bila, in voljne serca so se je poprijele; ali Bogu se smili! njegovi prazniki in razuzdani godovi so se veliko serc tako prijeli, de ne prejenjajo. Priča tega so nam pustni dnevi; o njih se spomin „Bakov“ še vedno hrani; o njih ta paganski malik še vedno svoje prijatle in častivce ima. In de bi se njegov spomin stanovitno ohranil, in njega pozabljenju v okom prišlo, se njegova podoba v slovensko pratiko, v sredo med podobe svetnikov Božjih mala. Saj mende ta podoba, čeravno z beršlinam ovenčane glave nima, ampak je bolj po norsko napravljena, nikogar družiga ne pomeni, kakor „Baka.“ Oj sramota! v pratiki Slovincov, ki so večidel dobri katoliški kristjani, v sredi podob Gospoda, Matera Božje in Svetnikov stoji podoba malika! Ven žnjim! kaj ta ajdovska spaka tukaj dela? Namesti nje naj pride na njen prostor v pratiki na pepelnico sredo „mertvaška glava,“ ktera nas naše smerti in minljivosti opomina, po namenu sv. Cerkve, ktera ta dan vérne pepeli z besedami: „Spomni se, človek! de prah si in prah boš.“

Beseda „Pust,“ po obrazu in pomenu zdaj po pagansko popačena, se med slovenskim ljudstvom še v popolnoma keršansko katoliškim, tedej v izvornim in nepokvarjenim pomenu najde. Pisavec tih verstic živi med Slovenci, pri kterih se slovenska beseda gladka, lepa, čista, ne le po izreku, ampak tudi po pomenu nepokvarjena najde. Pri belih Kranjcih prek Kerke se zadnji dan pred 40danskim postam ne zove „Pust,“ temuč „Mesopust,“ to je konec mesojeje, in začetik časa pokore, zatajevanja in zadostovanja Božji pravici za storjene grehe skoz post, kakor ga sv. Cerkev zapoveduje. Po cerkveni zapovedi post v sebi zapopade zderžanje od vsih mesnih jedi. Tako so se stari Slovenci postili, in prav veliko se jih še zdaj tako posti, de se clo nič ne poslužijo cerkveniga postniga polajšanja, ktero mesne jedi zunej malo dni opoldan dovolj. — Beseda „karneval,“ s ktero katoliški Talijani pust imenujejo, ravno to pomeni, kar „mesopust“ (latinsko caro vale! — in ravno tako talijansko: carnevale.) namreč poslovljenje od mesa do Velike noči.

Spisano pepelnico sredo 1860.

J. K.

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. Te dni bo Visokočastitljiva namestnija škofijska razposlala razglas za pismo verne vdanosti do sv. Očeta in zastran radovoljnih darov v ta namen. — Svete olja se bodo tudi to leto delile Veliki petek ob 5 zjutraj v škof. pisarnici.

Iz Ljubljane. Zaljubljene in mesene pesmi so med družimi poseben pomoček, blage serca od Boga odvrčevati, prava slana so za čednost. Svet pa tega noče spoznati; ni dosti, de se že sem ter tje marsikaj enaciga natisnjeniga nahaja, je v neko novo enako delce med druge zaljubljenosti vzeta celo garjeva železna cesta od Prešerna! — Ménimo, kar bi noben moder oče ne pustil svojim nedolžnim otrokam peti, de take reči se tudi med očitnost ne spodobijo, in pa še z napevi, češ, de bi se prav v kri in meso vkoreninile! — Ali ni res? — Vsaki človek, prejden kaj počnē, naj prevdari, de bo mogel od svojiga djanja pred Sodnikom odgovor dajati.

Mila prošnja duh. pastirja za reveže. Na Doienskim v neki raztergani bajtici, v ktero fiči sneg in burja, že okoli pol leta troje oseb z majhnim otročičem, ki jih kruha prosi, zdibuje in ječi, kakor revne duše v vicah. V zdravji so se le s tem preživile, kar so si z rokami prislužile. Dolga bolezen jih tako terpinči, da jim je že več telesnih udov pokvarila, in bilo bi jim v takim žalostnim stanu obupati, ako bi se ne tolažile z resnicami sv. vere. Znajdejo se v velikim pomanjkanji, ker ljudje tiste okolice so zavoljo lanske slabe letine sami v takim pomanjkanji, de jih z milošnjo dalje podpirati ne morejo. Mili glas teh vpijočih betežnikov: „Pomagajte! usmilite se nas!“ je pisavca teh verstic tako v serce ginil, de se ne more dalje zderžati, miloserčnih dobrotnikov in dobrotnic, kteri so že večkrat mnogim revežem svoje mile roke odperli, poprositi, rekoč: Usmilite, usmilite se jih! sej se bo tudi usmiljeni Jezus vas usmilil, in vam bo, če pred ne, gotovc unkraj groba vse dobrote stoterno poplačal, kakor on sam pravi, de kozarec merzle vode, ki ga iz ljubezni do Njega žejnimu podelimo, ne bo ostal brez plačila. — Mili dar pa, če je tudi še tako majhen, prosim čast. uredništvu „Zgod. Danice“ in „Novic“ izročiti. — Ako bi pa kaki gospod duhoven ali drugi dobrotnik hotel berže kaj poslati, je prošēn do Noviga mesta poste restante z napisam J. — s — poslati.

Z Gorenskiga. — Veliko se toži dandanašnje čez popačeni svet, de bogoljubno življenje čedalje bolj peša in tudi med Slovenci červ hudobije čedalje bolj korenine svetości spodjeda. Res je, de marsikaj se godi med nami, kar bi se nikakor goditi ne smelo, vender pa po drugi strani smemo še reči, de se večina med Slovenci še vedno k dobri mu nagiblje in mnogokrat tudi velikim rogoviležem dobra in pobožna beseda vender le zaleže. Náte spricalo rečeniga.

O pretečeni jeseni pridem v neko gorensko vas, katere prebivavci — naravnost jo povem — se ne štejejo ravno med naj gorečniši katoličane. Bil je zapovedani praznik in v vasi se je obhajalo cerkveno žegnanje. Okolišine so bile tako nanesle, de sošlo se nas je bilo več znancov skupaj, stopili smo toraj, de bi se nekoliko razveselili, v bližnjo gostivnico; nadjali smo se namreč, tam najti tiho izbico, de bi v prijateljskim krogu ktero rekli. — Al, goljufali smo se. Godcov sicer ni bilo tukaj (v čast Gorencam naj bo rečeno, de ob nedeljah in zapovedanih praznikih so ljudje v ti zadevi še dosti pametni), al ljudi je bilo po vsih prostorih kakor listja in trave, okrog vsih miz tolika guječa, de ni bilo sestí kam, in šum! — šum! — — Pri zidanji babilonskiga turna je moglo blizo kaj taciga biti. Pri ti mizi se je premnogotero prepevalo, pri drugi so jo polnoglasno jodlali gorjanski fantje, pri tretji se je zopet napivalo, nič manj kakor tiho, na križem in po čez, pa — kaj bom pravil, kako je o sejnih po gostivnicah; saj vsak že takó vé. Pervo, kar mi je vender le tukaj dopadlo, je bilo to, de ljudje so nas kakor ptujce prijazno sprejeli (gosposkim razun duhovnikom se ne zgodi vselej tako), in spraznili nam pri eni mizi mali prostorček. Vzemši ponudeni prostor v kratko posest, se začnemo prijatli med saboj zgovarjati, kakor se je v takem babilonskem šumu ravno dalo, — mi po svoje, semnjejavci pa so svojo naprej gonili. Solnce se je bilo nagnilo k božji gnadi in od visocih lin šibkiga stolpica bližnje cerkvice vdarijo na naše ušesa glasovi angelškiga česenja. Kakor bi bil prešinil neki svet strah, vsi na enkrat na glas zvona omolknejo, oštir pride neutegama z gorečo svečo, jo postavi na bližnjo mizo, stopi potem vsred sobe, se odkrije, pokriza ter glasno moli ljudem angelško česenje, in vsi so mu prav lepo glasno odgovarjali. — Res je, kakor sim že zgoraj rekel, de marsikaj se med nami zgodi, kar bi se nikakor ne smelo, al, dokler ima glas zvoná toliko moč, de tolik hrup in veselice tako naglo ustavi, še ni obupati nad pobožnostjo Slovincov. Sploh pa

se more reči, de oštirji po Krajskem imajo prav v veliko krajih in tudi ob veliki cesti lepo in vse hvale vredno navado, de, naj bo opoldan ali zvečer in tudi še toliko ptujih ljudi, vselej v gostivniški sobi predmolijo ljudem na glas angelsko česenje. — Tega se je lahko že marsikateri bravec „Zg. Danice“ tudi sam prepričal, mi pa k temu le še dostavimo: Le naprej v dobrim; s hudim pa pod klop!

Rodolj Podratitovski.

Iz Kroke. Dušna veselica. Pri nas se je bila začela pustna pobožnost sv. Rešnjiga Telesa 19. svečana. zjutraj ob 6 je bila sv. maša z blagoslovama, potem je stalo sv. Rešnje Telo popoldne do 5 izpostavljeno; zjutraj in ob 10 se je bral list v. č. škofijskiga namestništva; popoldan o 1/2 4 so domaci beneficiat pridigali od velike pregrehe preklinovanja. Ravno tako je bilo v torek, so imeli gospod kaplan ob 10 veliko peto mašo, popoldne pa so kamnogoriški gosp. kaplan prav živo pridigali od pokore. V torek so imeli pridigo v. č. g. fajmošter z Lasec, de človek je koker drevo; kaj bo, če ne bo sadu na tem drevesu? De bo posekano in v oginj verženo. — To lepo opravilo je bilo sklenjeno tudi s prejemanjem ss. zakramentov; spovedovali so domači gospodje tako zlo, de so skorej vsi ljudje opravili, in silo molitve se je storilo; vse tri dni ni bila nič prazna cerkev od jutra do večera. Je pa to opravilo pri nas stara navada, opravljali so ga že gosp. Martin Gros, ki so pozneje v Komendi umerli; Bog jim daj v miru počivati in večna luč naj jim sveti. Ta gospod so bili to vpejljali, de pri ti pobožnosti morajo zverstama moliti šolski otroci s svojim učencem, potlej vsi fantje cele fare svojo uro, nato dekleta. Tudi se pojejo svete pesmi. V tergu vse 3 dni ni slišati ne godbe, ne vpitja; vse je tiho, vse mirno, zakaj vse se pripravlja za sv. post. Bog daj tudi nekdanjim dobrotnikom nebeško luč, ker so svete maše za te dni vložili. — Peršel je pepelnici dan, mi imamo zdravo telo in lahko vest, ker smo imeli „dušni bal;“ posvetnjaki pa, ki so imeli telesne bale, imajo očitanje vesti. Bolje se je držati dobriga kakor pa hudiga! Luka Pavlič.

V Terstu se je zbral odbor, kteriga družniki sprejemljejo darove za sv. Očeta, h kakoršnim so Milostni škof teržaško-koperski verne nedavno v pastirskim listu spodbudovali.

Iz Gorice 10. sušca. J. F. — Ravno se po celi nadškofiji razpošilja pastirski list v laškem jeziku. V tem listu omenijo naš milostivi knez nadškof laških homatij, kterih podpihovavci tudi papeževe dežele z besedo in z djanjem napadajo. Najpred razkladajo, kako de so načela, s kterimi prekucuh svoje hudobno početje izgovarjajo in se opravičiti menijo, krivične in naravnost nasproti Božji postavi, ki pravi: „Ne kradi; ne želi svojiga bližnjiga blaga.“ In spet: „Vsak človek bodi viši oblasti podložin; ni namreč oblasti od drugod, razun od Boga; ktere pa so, so od Boga postavljene. Kdor se tedej oblasti ustavlja, se Božji volji ustavlja. Kteri se pa ustavljajo, sami sebi pogubljenje nakopavajo,“ tako de vsi tisti, ki tako spačene načela zagovarjajo kakor na vso moč ogenj punta podpihujejo, in nikakor niso vredni, kristjani imenovani biti. Omenijo na dalje uno dobro znano knjizure „papež in kongres.“ V kratkih besedah skažejo, kako de si je njen osnoveatelj v govorjenji navskriž in krepko zagovarjajo časno vladu in posestvo papeževo nasproti vsimu puhlimu modrovanju kovača te brošure in njegovih prijatlov. Pristavijo še na zadnje ves apostolski list, kteriga so sv. Oče Pij IX. 19. prosenca t. l. do vsih patriarhov pervostoljnikov, nadškofov in škofov razposlali. In pri sklepu priporočajo moliti za sv. cerkvo in njeniga poglavarja, kakor tudi za našiga svitliga cesarja Franciška Jožefa, de bi Bog njih sovražnike ukrotil. — V prikladnim listu zapovedujejo vikši pastir, naj bi se ta pastirski list po cerkvah laškim poslušavcam do čerke prebral, slovenskim pa zapopadek tajistiga

razložil. Tudi zapovedujejo, de vsak mašnik, ki v nadškofiji sv. mašo bere, naj do binkoštnih praznikov pri vsaki daritvi po predpisanih molitvah pristavi zaporedama en dan molitev za papeža in en dan za mir, ob nedeljah in praznikih pa naj se pri očitni službi Božji z ljudstvom moli 5 očenašev in česenasimarij z molitvami za papeža in za mir. —

Iz Gorice 9. sušca — rl. — Človeku se navadno rado zeha po tem, kar se mu je kdaj prikupilo. Ni dvomiti, de se marsikaka dobra duša z veseljem spominja konferencij, pri kterih je goreči jezuit, v. č. O. Štöger, skoz tihi teden lanskiga 40danskiga posta v Uršulinski cerkvi svojim nemškim poslušavcam na serce govoril. De bi tudi letas okusili taciga dušniga veselja, ki je več vredno kakor vse sladčice grešniga sveta, se je, kakor se za gotovo sliši, nektera gospoda pri dotični duhovski oblasti oglasila, kar se jim iz celiga serca privoši, ako bo le mogoče, zaželeniga gospoda ali koga njegovih tovaršev ob svojim času dobiti.

Na Dunaji 24. svečana. ✠ — (Konc.) Wolfgang Menzel, učeni protestant, govori med drugim takole v svojim literarnim listu: „Naj si misli človek, kakor si že hoče, od posvetniga papeževiga posestva, eno je gotovo, in to je, de vse prizadeve in vojske Bizantincev in Longobardov, nemških cesarjev in francoskih kraljev in družih laških prekucovavcov, aristokratski in demokratiški panti v Rimu, preganjanje in mori papežev, in druge prekucije niso dedšine sv. Petra nič spremenile, temuč jo še povečale, nikdar pa ne pomanjšale. Ferara n. pr. je še kar nova pridobitev. Ta čudovanja vredni obstoj pa je lahko spoznati iz vesoljno zgodovinskiga značaja rimsko katoliške Cerkve. Letá ne more nikdar kaki državni oblasti podveržena biti, kakor je bizantinsko-ruska (greška); bila je tedaj skozi ves srednji vek, dokler je bil le en cesar, njemu nasproti. Odkar ste pa zraven nemškiga cesarstva tudi Špansko in Francosko zmirej veči samostojni katoliški kraljestvi, je bilo kar nemogoče, papeževo vladu v posvetno spremeniti, in papeža posvetnimu vladarju podložniga storiti, ker če bi bil temu ali drugimu podložn, bi tretji tega nikdar pripustil ne bil. Papeževo posestvo pa tudi ne more biti bistveno ukrajšano in zmanjšano samo na rimsko okrožje, ker potem bi bilo v oziru družih vladarjev očitno preslabo. Ono je pogoj za obstatev katoliške edinosti, in ker je več katoliških držav in so romanske (laške) ljudstva skorej vse, nemške po večini, slovenske pa v manjim delu katoliške, in so udje tiste nerazdeljive edinosti, ostalo bo papeževo posestvo ukljub vsim Napoleonovim „ideam“ (mislim), vsim kongresam, Mazzinistam in Garibaldianam in ukljub vsim pritožbam nemških in angleških nekatolicánov.“ Tako Menzel, učeni protestant. —

Henrik Leo, učeni protestant, zgodovinar, piše v svojim listu takole: „Kar se še naj terdnši kaže, je papež in katol. Cerkev. Imata še v resnici čutilo, de pravica in dolžnost še drugo podlago imate, kakor je snidenje in naključba; de imate pravica in dolžnost podlago unkraj sveta, in de niste nikakor tu zato, de bi svetu in njegovimu poželenju služile, temuč de sta mu zoper kakor močno zidovje. Čemu bi bile pravica in dolžnost še na svetu, ako bi se ravno takrat ne spolnovale, ko pridejo nepriležni in hudi časi? Če se premišluje ta v katoliški Cerkvi na vse strani se vzdigajoča npravna moč, je pač to tolaživno in veselo, in je, kar se v teh dnevih godi, kakor požirek merzle vode v pekoči vročini; kakor lepa harmonija doni nagovor sv. Očeta po vsem kersanskim svetu, bdeč zaspane vesti katolicánov in družih, ki mu s spričevanjem resnice in z darovi zdaj na pomoč pritekajo — kar se lahko spozna po mnozih pastirskih listih francoskih, angleških, nemških in drugih škofov, v raznih družih spisih vernih katoliških mož, pa tudi družih, ki jim je za resnico in pravico mar, in de se svet te moči boji, se vidi iz tega, de je francoska

vlada, češ, de bi jih odtegnila nadležnim časnikam in najjivim svetu sploh, kratko in malo že mesca oktobra pastirske liste o papeževih zadevah razglasovati prepovedala.“ De je pa zdaj še huji, se razvidi iz tega, ker je tolikanj časnikov posvarjenih ali pa zatertih bilo, ker se po naj-novejim naznanilu kar nič več od te reči ne v cerkvi ne z-nej govoriti še menj pa tiskati sme itd.

Tudi dunajski kardinal knez in škof je razposlal o rimski zadevi dva lista, s kterima se sploh za papeževo posestvo poteguje in verne opominja, naj kolikor morejo pripomorejo, de se ohrani pravica v mislih in djanji, in de naj tudi po svoji moči kolikor toliko za papeža darove nabirajo in dajejo. Tedaj je izpostavljena po vsih farnih cerkvah mizica za prostovoljne nabirke, h kterim se vsakteri vabi. Sicer pa v politiskim življenji ni sploh dosti življenja in govorjenja za to imenitno vprašanje; časnikam je le bolj mar, judovsko postavo pretresovati (druge koristne reči so bolj zaspale), in jo na vse strani hvaliti.

Z Nemškiga. R. „Keršanstvo in deržavljanstvo — Christenthum und Staatsleben“ — je naslov imenitniga spisa, ki ga je zdanji razvetrani spoložaj zvalil spod slovečiga peresa prezvišeniga kardinala Ravšerja. Pri-liko mu je enciklika sv. Očeta, in je namenjen posebno v pretres in pojašnjenje tiste posvetni vladi papeževi svorazne misli, de on ko visji duhoven ne more v časni prid svojih podložnikov spodobno vladati. „Pij IX. je dosihmal nena- vadnim skušnjam izročén. Ni jim zadosti (njegovim nasprot- nikanam namreč), de bi ga poleg pravice, ki veljá pri divjih zverinah, njegovih deželá oropali, temuč ga hočejo zavolj blagostanja vernije in ljudskih pravíc za nezmožniga raz- glasiti, de bi svetno žeslo posedal, in sicer zató, ker svoje vladarske dolžnosti meri po keršanski resnici in jih bo tudi meril.“ Papeža, kakor naravnost geslajo, zaderžuje dogma, de ne more opravičenim potrebam svojih podložnikov zado- stovati. Pretresovaje toraj te zgonobne terditve pravi pre- vzviseni pisatelj: „Ohranjenje rimskih deželá je kaj imenitno, ali le zató, ker so zunanja cerkvena obramba, ki varuje zaklad keršanskih resnic. Ali napad je ograjo preskočil in naravnost v presvetiše vihrá, zakaj keršanstvo se, ne na Japanskim ali v Kini, ampak sredi keršanskih katoliških ljudstev iz deržavljanstva hoče iztirati.“ Dogma papeža ovira! „Ali dogma je za vsaciga, naj že na prestolu sedi, ali pa si z žulji vsakdanjiga kruha služi, ravno tisti, kakor je za papeža. Ako mu dogma brani, de ne more spolnovati dolžnost deželskiga vladarja, se vsled tega od vladarjev nekaj zahteva, česar noben katoličan brez zneje- verjenja ne more storiti. Naj nikogar ne moti premedéno postavljena beseda. Dogma ali verski člen ni nič kakor pravi, od cerkve oporočeni izraz keršanske resnice, in ta resnica ni le spoznanja last, ampak je za spoznanje le dana, de bi gospodovala v hotenji in ravnanji. Ta resnica tedaj daje življenju postavodaje za podložne in vladarje, in no- beden se ji ne more utegovati, ako noče ali katoliške res- nice tajiti, ali pa lastnimo prepričanju nasprotovati.“ To pa ne veljá samo katolicanam, ampak vsm kristjanam, zakaj „javno gledé tistih prepričanj, kterih dosledno obračanje na življenje se nar detniši razodevlje, je med katoliškim dog- mam in med verstvam nekatoliških družb prav majhen raz- loček, ker slednji med njimi doznava, de je človek vstvar- jen, de bi tukaj Bogá čez vse ljubil in pa tamkej vekoma vzival itd. Tisto obsojevanje toraj papeževiga vladarstva ne veljá samo katoliški cerkvi, ampak veljá oblasti tistiga prepričanja, ki časnost z večnostjo veže in zatoraj pohlep- nosti, ki preži po časteh in bogastvu svetá, velikrat pot nepriležno zastavlja.“ . . . „Kaj tedaj! ali res keršanstvo kteriga vladarja zaderžuje, de ne more svojih dolžnost proti podložnim popolnoma spolnovati? Vprašanje to se glasi ko norčija in za-ramovanje. In vender se njegovo poterjenje ko nekaj, kar se pri vsih pametnih že samó po sebi razu-

meva, prederzno podmeta, in v njem, mislijo, so za oro- panje rimskiga sedeža pravičensko podlago dobili.“

V nadaljnim razgovoru tedaj opisuje prevzviseni kar- dinal razne verste, v kterih se deržavljanstvo pregiblje, ter vpraša: „Ali zaderžuje keršanstvo kteriga vladarja, de ne more o lastnini in pogodbah primernih postav dajati, za pametno njih spolnovanje spodobno skerbeti? To ter- diti, bo pač malokoga mikalo. Zakaj toraj bi papeža za- derževalo?“ Zlasti, ko morajo še zdaj vsi pravniki k Rim- ljanam v šolo hoditi, ako si hočejo terdno učenosť pridobi- ti.“ Keršanski Rim ni ne zupuščine svojih paganskih pre- dedov zaničeval, ne lastni delavnosti okore naklepal, — rim- ske dežele premorejo še zdaj na zber bistrumnih pravnikov in modre, dobro uravnane zakonike. Povsod bi bilo še marsikaj storiti, in nikomur ni mar, de bi rimskim napra- vam nekako vsestransko popolnamost prisojeval, ker je ne- popolnamost vsm človeškim rečem vtisnjena. Vse pa tudi ni nepopolnoma, kar ni tako, kakorsno je na Nemškim ali na Francoskim in sicer zató ne, ker se tudi po Nemškim in po Francoskim popolnamost ravno tako redko nahaja, kakor kamen modrih, in ker utegne celó tisto, kar je za Nemško ali Francosko pripravno in doveršeno, za drugej nepopolnoma in nepriležno biti itd.

Poprave, preuredbe! „V Rimu ne prenejajo na vrat na nos, vedé, de ni vsako popravljanje res tudi zbolj- šanje. Tudi na Angleškim se k prenejanju le stežkama pripravljajo; to spričuje brezkončna množica postav, ki ča- kajo vredniške roke; spričuje kolobarna mnogoternost sod- nij, počasnost ter potrošnost obravnavanja. „ki je nepre- nehama vir nar hujih pritožb.“

„De keršanstvo pridniga obdelovanja poljá ne zader- žuje, se samo po sebi razumé in se vidi tudi po rimskih deželah; zakaj njih veči del je izverstno obdelan in gosto- ljud. Loreto je gotovo središe pobožnosti, ali če se po- gleda raz papeževo palačo, se razvija podoba nar bolj eve- tečiga življenja; dežela je kakor vert obdelana in vsaki gričik venča veči ali manjši mesto. Tudi v Umbrii pobožnost ni škodovala pridnosti. Grob sv. Franciška je z okrajino obdan, ktere rodovitna zemlja svojih darov zastonj ne da- je. Versti se mesto za mestam, terg za tergam. — „Ali Kampagna, ali Pontinsko mahovje! To je vsaj stara, prav stara nadloga!“ Temu papeževa vlada ni kriva, ampak časne in druge nezgode. In vsiga tudi ne more storiti, kar bi hotla, „zakaj tukaj stoji deželska oblast posvetnim pravicam nasproti. Kaj morejo papeži storiti, ako veliki posestuiki mislijo, de čede bivolv in ovác več dobička nesó, kakor pa njive in nogradi.“ (Dalje nasled.)

Iz srednje Afrike iz misijona Šelala piše čast. O. Reinthaler 2. pros. marsiktere mične reči. Beseda Šellal pomeni „rumor aquae.“ po našim naravnost „šum.“ kakor na Gorenskim imenujejo slap ali vodopad. Mesto, kjer so misijonarji, ima dva kupa ilnatih koč, ki sta kakih 1000 stopinj narazen in vsaki ima nekaj čez 20 tacih bajt. Kjer se ima novo misijoniše vstanoviti, se imenuje „balad ettani.“ to je, drugo mesto, in je med krajema Morda in Gobli. Morda, čertert ure proti severu, je nar bolj navadno prista- niše za barke, in ima kacih 100 hiš; ljudje so veči del ladijotesavci. Gobli, čertert ure proti jugu, ima 30 — 40 ilnatih koč. Beseda je tudi berberinska, lastno narečje z arabšino zmešano. Življenje je močno skaženo in ljudje leni. Misionski fant, ondotni domačin, je bil vselej bolan ko je pomagal peske saditi. G. misionar upa, de bo ta kraj kmalo veči slovesnost zadobil. Zlasti kaže, de se bodo ljudje iz bližnjiga Asvana močno tječaj preselovali; — der- žavni zdravnik in misijonski poročnik Abu-el-ainen se že tje napravljata. Vlada je za zdaj misijonu darovala 15 fetonov, t. j. 7¹/₂ joha zemlje na nekaj zvišenim sapsnim kraji, od kodar se prav prijetno vidi v Ponilje in proti otoku Thilá. Nova misijonska naprava bo ta kraj poživila, de bo morebiti to, kar je nekđaj bil. Velikanski filejski tem-

peljni so bili zidani pod Nekneb-am I. 337 pred Kristusom, in kažejo, de je nekaj ondi moglo biti silo ljudstva; tudi stari zdaj zasuti vodnjaki, kakoršnih je g. misionar že 4 zasledil, naznanujejo, de je bila ta pustinja nekaj lepo obdelana. Kar tiče duhovno polje, meni g. misionar, de razun nekterih razkolniških koptov v Asvanu si bo težko kdo nauke zveličanja v svoj prid obrnil, ker je ljudstvo preveč zanemarjeno. 14. grudna so dobili naznanilo, de jim je vlada zemljiše darovala in dala privoljenje, hišo zidati. G. provikarja pričakujejo nar delj do srede sušca. (Ravno slišimo z Dunaja, de je že tamkej.)

Razgled po kersanskim svetu.

Škofovski razglas. Škofje iz Belgije, Nemčije, Anglije, Holandije, Irskiga, Avstrije, Škocije in Švajce so podpisali tehten razglas v prid svetne vlade papeške. V tem razglasu opomnijo cerkveni očete in pastirji, kako so nasledniki sv. Petra že enajst sto let v versti samosvojnih vladarjev, de je rimski papež nar starši med njimi, in kako mora vsim vladarjem katoliških podložnikov na tem ležeče biti, de poglavar katoliške Cerkve na nobeniga svetniga poglavarja ni navezan. Nadalje pričajo, kako je punt na Rimskim napad na vse vladarje katoliških podložnikov, — napad na dve sto milijonov katoličanov, — napad na pravo narodov. Sardinska vlada je že léta punt pripravljala, ga podpira, oserčuje in vodi, neki sardinsk vradnik se je na njegovo čelo postavil; — kardela puntarske toškanske vlade so prederle v papeževo zemljo, de zveste papeževe podložnike derže v strahu puntarjev. — Ako se smé mirni tron sv. Očeta s tacimi pomočki preverniti, je raztergana zveza evropskih narodovskih pravic. — Ako puntarske tirjatve v imenu narodovnosti več veljajo kot postava Božja, je razpadna obsodba izrečena nad nar močnejši evropske vlade, — potem ne veljá pri njih obstoji več pravica, ampak le veči moč in sila. Ko tedaj škofje branijo papeško vladarsko pravico, se oni poganjajo s tem za reč katoliške Cerkve in nar svetejši zadevo dve sto milijonov katoličanov, pa tudi zato, kar je lastno vsim kristjanam, vsim prijatlam prave olike, za poroštvo pravice in miru, za prihodnost narodov. Njih glas se ne bo mutasto razgubil. — To nekako je razkazovanje tega razglasa, kateri ima pač veči moč kot Napoleonovi topovi. Nato nasledvajo podpisi cerkvenih pastirjev iz imenovanih dežel, katerih števila noče skorej konec biti, ker podpisan je od več kot sto in trideset škofov ali njih namestništev.

V Pragi bo cerkveni list „Blahovést“ zopet vsaki teden izhajal pod vredništvam izverstniga v. č. g. Venc. Štulca. — Pervi list „časopisu katolickeho duhovenstva“ že na svitlim.

Dunaj. Sviti cesar so zvolili noviga vladnika avstrijskiga sprejmiša in cerkve dell' Anima v Rimu g. Mih. Gasner-ja, dekana in mestniga fajm. v Bregencu.

V Puhovu na Slovaškim je nedavno zmerznil kmet, ki je od žganja pijan domú šel. Ta pijanec je bil pred 9 leti na opominjanje svojiga gosp. duhovniga očeta ali fajmoštra žganje zapustil in za 5 let obljubo treznosti storil. Obljubo je spolnoval, ko pa čas preteče, začne spet piti, in pa tako nezmerno, de vse, kar mu pod roke pride — tudi lastno obleko pod veho vleče, in je s svojim pijančevanjem vse pohujševal in z grozo napolnoval. Z gorečnostjo duhovniga očeta in sosedov je bil spet pregovorjen, de je vnovič na 2 leti treznostno obljubo obnovil. Po preteklim tem času pa se zopet podá na svojo poprešujo pregrešno pot. Videč žalostne nasledke take zabredenosti misli še spet obljubo obnoviti. Pred obnovljenjem pa gre na pot v Puhov, med potam gre k nekimu judu žganje pit, ker pa peklenskiga žganja plačal ni, je bil slečen, in tako — ne dosti oblečen — je za mrazam zmerznil.

Iz Berdovca se piše „Kat. listu,“ de je pobožna

žena ranjciga bana Jelačića na svojim popotvanji v Sveto zemljo obiskala tudi Aleksandrijo in Kairo v Egiptu, in se še nekaj dalje po Nilu peljala. 27. sveč. pa se je podala po morji v Jafu in dalje proti Jeruzalemu. Obiskala bo svete kraje in se poverne nato skoz Carjigrad po Donavi na Dunaj. Pridobila si je v Egiptu nekako 10letniga zamurčka, ki ga bo seboj domú peljala.

Ceski škofje v skupnim pastirskim listu svoj glas povzdigujejo zoper stiskanje sv. Stola, in vabijo verne k milim darovam za sv. Očeta.

Kolinski kardinal vikši škof v novim pastirskim listu opominjajo verne k darovam za sv. Očeta.

Badensko. Kakor je ob svojim času pekel in njegov oče rogovilil zoper avstrijsko pogodbo (konkordat) z Rimom, tako se zdaj godi na Badenskim v enaki okolišini. Vlada je pošten konkordat sklenila z Rimom, sovražnike sv. Cerkve pa nevošljivost kolje in oče laži jih huska, de se zoper to dobrotno naredbo vzdigujejo. Tode tudi katoličani so se oserčili: čez 60.000 mož se je za konkordat oglasilo, in prošnje zanj so pol veči kot nasprotne.

Iz Irskiga so poslali že 1000 funtov šterlingov sv. Očetu.

Rimsko. Čudno je, kako svet na petlje gre in se v kolobar verti, zdaj hoče to, zdaj uno, zdaj tu zdaj tam svet deliti, zdaj sv. Očetu manj zdaj več poropati. Ni stanovitniga djanja, ne stanovitnih pravil, kjer se je podlaga pravica zaverгла. Le samo tamkej, kjer se pravica popolnoma spozná in spoštuje, je edinost in stanovitnost v pravilih in v djanji: v Rimu. Le samo tako djanje pa tudi človeka dela neprestrašeniga, mirniga, veseliga, kakor od sv. Očeta naznanila zmiraj pripovedujejo. „Sv. Oče so v sredi viharjev, ki so se vzdignili zoper terdno skalo sv. Petra, neskalsjeno jasni in mirni. Kaj pa de, jasni in mirni, kakor zamore tisti biti, ki s sercam polnim ljubezni terdno stoji na pravici katoliške Cerkve, z očesam vpertim v večno in Božje,“ pravijo naznanila.

V Rimu je kardinal Patrici 30. listop. lanskiga leta kerstil nekiga 26letniga juda, Abrahama Sestieri; 21. grud. pa 18letno judinjo Sole di Segni.

Rimska država ima 5 legacionov: 1. Rim s 3 delegacijoni: Viterbo, Civitavecchia in Orvieto; 2. Romanjo s 4 delegacijoni: Bolonja, Ferrara, Forli in Ravena; 3. Marke s 6 delegacijoni: Ankona, Urbino, Pezaro, Macerata in Loretto, Fermo, Askoli in Kamerino; 4. Umbrijo s 3 delegacijoni: Spoleto, Perugia in Rieti; 5. Kampanjo s 3 delegacijoni: Veletri, Frosine in Benevent. Na 12.041 laških milj je imela država l. 1858 tri milijone 124 tavižent 668 prebivavcov.

Sardinski kralj je do sv. Očeta pismo pisal, v katerim papeža prijazno prosi, mu ne le Legacijonov, ampak tudi Marke in Umbrijo prepustiti, to je, vse razun Rima in njegoviga okroga. Ta zmoteni kralj je pozabil zgodbe sv. pisma od Nabuhodonosorja, Aatoha i. d.; morebiti pride doba, ko jih bo imel čas študirati.

Na Toškanskim je 5 naj znamenitniših katoliških listov prepovedanih, kateri se še na Sardinskim terpé in 4 celo tamkej izhajajo, mnogo preganjani, vender ne zaterti. Naj sramotniši in sv. veri nar bolj sovražne bukve in knjizure od vsih krajev imajo pravico na Toškansko; kar pa iz Rima prihaja, je preklicano! Omenjeni listi so: „Armonia“, „Civiltà cattolica“, „il Cattolico“, „il Campanile“, „il Piemonte“.

V Turinu je neka pobožna oseba skerbno oprashaevala, kje de se oddajajo darovi za sv. Očeta. Ker so jo poznali bolj pobožno kot premožno, so ji odsvetovali. „Ne smem opustiti“, je rekla in začela praviti, kaj se ji je bilo one leta čudniga prigodilo. Leta 1849, ko so za sv. Očeta v Gaeti zbirali, je tudi ona dala majhen dar. Čez 3 leta pa je bila v velicah stiskah, in ob tistim času je enkrat pri sv. maši usmiljeniga Boga opomnila na dar, ki ga je bila dala Njegovimu namestniku na zemlji ter ga prosila, de

naj tudi nji v ti sili potolažek pošlje. In glej! čez dva dni dobi iz dobrotne roke tolikrat sto lir, kolikor lir je bila sv. Očeta dala.

Sardinski kralj je v Milanu duhovstvu priliznjeno rekel: Duhovstvo je tudi mojih misel, kako tehtna reč je de se duhovska oblast ne meša v deželjske zadeve (zastran svetne oblasti papeževe), de siravno v pismu duhovstva do kralja o ti reči ne besedice ni bilo, in je bilo spisano le v splošnih rekih.

Turinsko kazališe je v svoji nesramnosti in za-verženosti celo sv. Očeta v osebi „Don-Temporal“-a na ka-zališkim odru predočilo, kardinala Antonelli-ta pa kakor njegoviga hišniga hlapca. — Neki protestanšk list opomni, de se od 16. stoletja kaj taciga ni zgodilo, in sam Beza de bi se tako deleč ne bil prederznil. Kadar se viksi glave zmešajo, potem tudi po nižavah vse križem gre; ni je pa stvar tako ostudne kakor je človek, kader ga sveto in sramožljivo čutilo zapusti.

Dva fajmoštra iz bergamske okrajine sta bila un-dan v ječo kervave sodnije odpeljana, ker sta preočitno govorila za svetno papežovo oblast.

„**Armonia**“ ima v vsakim listu znatno zbirke za sv. Očeta, ki jih dobiva iz Lombardije in Piemonteskiga; ven-der dosihmal zastran tega še mir ima.

Francosko. Pastirski listi francoskih ško-fov, ki se ne dajo kar nič ostrašiti, de bi resnice ne ozna-novali, se ne smejo kakor knjižice ali brošure prodajati. Vsi skorej govore od papeža kakor deželjskiga in duhovskiga vladarja. — Prepovedane so nedavno vojaške pridige, de bi vojaki kej od papeža ne slišali. — Kardinal Antonelli je odgovoril, na pismo, ki ga je bil francoski minister Thou-venel do franc. poslanca v Rimu pisal in punt na druge zvrčal, in mu je neoveržljivo spričal, de punt v Romanji je Napoleonovo delo.

Niži duhovšina na Francoskim ravno tako gori za sv. Očeta in njih pravice kakor serčni škofje, če ne še bolj. Papežovo pismo do vsih škofov je bilo z vsih prižnic ne le brano ampak tudi razlagano, tako de katoliško ljudstvo povsod vé, pri čem de je. Tudi v Parizu mende Napoleon ni nič dobro pri ljudeh zapisan, zlasti tudi pri tergovcih ne, kateri serdito pravijo, kjer si upajo: „Dokler ta človek na tronu sedi, ne bo pokoja, ne bo blagra za Francosko.“

V Bezansonu je zdravnik, ko je neko bolnišnico obiskoval, imel navado, tako gerdo čez sv. Očeta zabavljati, de so se vsi pričujoči nad tem spotikali. Ni davno, kar je spet nar gerši preklinovanja bruhal zoper namest-nika Kristusoviga in pristavil, de se bodo spolnile, prejden spet v bolnišnico pride. Čez neke dni spet pride in hodi o-krog, ko dojde na mesto, kjer je poslednjič tako brezbožno zoper papeža govoril, pade kar pri tisti priči na tla — od mertvuda udarjen, v taki naglici, de tudi še v ime Jezus ni mogel klicati. Kako je ta dogodek pretresel celo mesto in vso okrajino, si je lahko misliti.

Turško. Listi v. č. škofa iz Bosne pripoveduje od silne lakote in dragine v ti deželi in bati, pravijo, se je, de bi nar večiga dela katoličanov lakota ne zaterla. Pred ne-kaj časam so našli vdovo z otroci blizo izstradanja, vender so bili še oteti. V drugim kraji je kristjan za malo živeža turku prodal svojiga ediniga otroka. Verh tega de so mu-sulmani silo razdraženi zoper kristjane in že jih jamejo očitno preganjati; trije so že umorjeni.

Na otoku Kandii, pišejo, je 200 deržin v katoliško Cerkev prestopilo.

V Filadelfii je ondotni škof O. Janez Neumann 5. pros. t. l. umerl, ki je pred 24 leti šel čez morje v Ameriko. Domá je bil v Prahaticí na Českim; vélika prednica usmi-ljenih sester v Pragi je njegova sestra.

Iz Indije je škof vis. čast. O. Antanazi Zuber,

iz kapucinskiga reda, nekimu prijatlu pisal, de ni mogel več v indijski zemlji pri rovarstvu prebiti; de bi mu pa za-volj pomanjkanja živeža ne bilo treba mesta svojiga apo-stolovanja zapustiti, je bil prisiljen v vojaški stan stopiti, in v tej službi ima tedaj preživek in priložnost za svoje apostoljsko delo. (Cyr. a Math.)

Veliki petek.

Bog, človeškiga rešenja cena,
Kri presveto toči, križ že vstaja.
Temna noč tak kmalo že obdaja
Zemlje grešni rod, svetloba jenja.

Kaj prihaja — solčna luč umira! —
Stvarnik zemlje, neba omedluje,
Stvar Boga na križi zaničuje;
Kriilo zemlje v grozi se odpira!

Stvar dobroti večni, Rešeniku,
Delo odrešenja grenko dela! —
Kdaj ljubezni duša se bo vnela?
Kdaj odpustil dolg bo Bog dolžniku?

Pa če serce tvoje nima čutka,
Skala terda gane se in poka,
Zemlje drob se tresse, strašno stoka,
Priča grozovitiga trenutka.

Tresi, tresi se, o zemlja tresi!
Budi grešne, sterjene čutila,
De bi smertna noč jih ne vdušila,
Jim je cena draga bla na lesi.

M. L.

Duhovske zadeve.

V goriški nadškofi je izvoljen g. Andrej Wolf, fajmošter v Koboridu, za fajmoštra in dekana v Kanali.

Darovi za sv. Očeta papeža Pija IX.

Učenci Šent-viške šole nad Ipavo 5 gold. — G. And. Drobnič 1 gold. st. d. — Filius Patri 1 križavec ali 2 gold. 12 kr. st. d. — Petošolec 1 dvajsetico. — G. A. T. Dona nobis pacem! 1 ces. cekin, in 1 tol. ali 2 gid. st. d. — Marija Dolinar 1 gold. 55 kr. — G. F. F. V čast Materi Božji čistiga spočetja 1 gold. sr. — Duhoven iz M. 6 gold. sr. st. dn. — G. L. D. Assidua protectione guberni 1 ces. cekin. — G. A. P. dodatek 20 kr. sreb. st. dn. — G. A. K. iz Mengša 1 tol., t. j., 2 gold. st. dn. — J. J. v N. 5 gold.; — učenci 7. in 8. razreda v Novim mestu 3 gold. 60 krajc. — Neka žena 1 dvajsetico.

Dobrotni darovi.

Za afrikanski misijon.

Po pošti poslano z znamenjem Di. 25 gold. — Iz kn. škof. pis. 1 gold. — (Že davno založeno in zdaj najdeno) Mica, Marjeta in Miha Gašperlin vsaki 20 kr. za odkupo-vanje ubozih sužnjih otročičev. — Po g. B. v Zgr. 4 gold. 60 kr. — Neimenovan 2 gold. 10 kr. — Lovr. G. R. 1 gold. — G. A. S. v S. 2 gold.

Za misijon gosp. Olivieri-a:

Po g. B. v Zgr. 10 gold. n. d. — Za srečno zadnjo uro in milostno sodbo Božjo 1 križavec ali 2 gold. 12 kr. st. d. — G. Lor. St. 5. n. d. — Passer solitarius in tecto 1 križavec, t. j., 2 gold. 12 kr. st. dn. — G. P. 5 gold. Za Knobl. spom. g. Lovr. R. 1 gold.

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. A.: Opravili. — G. Š.: Bomo poskusili. — G. J. L.: Bomo vidili, če se bo dalo. — G. J. G.: Imena novih udov za C. in M. bratovšino prejeli in jih bomo v kratkim z drugimi vred poslali v Celje.